

פסק דינו של בית המשפט העליון בעניין החברה המרכזית: עיקרי ההכרעה והמשמעויות הנגזרות ממנה

מזכר לקוחות - מחלקת דיני תחרות - מרץ 2026

לקוחות יקרים,

ביום 9 במרץ 2026 פרסם בית המשפט העליון את פסק דינו בע"א 8709/23 החברה המרכזית להפצת משקאות בע"מ נ' הממונה על התחרות, שעסק בהתנהלותה של החברה המרכזית מול לקוחותיה. החברה המרכזית היא מונופול מוכרז בתחום משקאות הקולה מאז שנת 1998, ועל כן חלות עליה לא רק החובות הכלליות החלות על בעל מונופולין לפי חוק התחרות, אלא גם הוראות פרטניות נוספות שהוטלו עליה לאורך השנים, ובהן הוראות לבעל מונופולין, תנאים שנקבעו במסגרת אישור מיזוגים, וכן מגבלות שנקבעו בצו מוסכם.

בלב הפרשה עמדה החלטת הממונה על התחרות להטיל על החברה עיצום כספי של כ-39 מיליון ש"ח, לאחר שנקבע כי במספר מקרים ניצלה לרעה את מעמדה ופעלה בניגוד לחוק התחרות, להוראות שניתנו לה כבעלת מונופולין, לתנאי המיזוג ולצו המוסכם. בין הפרקטיקות שבבחנו: סעיף חוזי שאפשר לחברה לבטל הסכם עם לקוח שצמצם רכישות באופן משמעותי, וכן מדיניות שיוחסה לה נגד ייבוא מקביל.

הערעור לבית המשפט העליון התמקד בשלוש סוגיות מרכזיות: רף ההוכחה והראיות הדרושים להטלת עיצום כספי; חוקיותו של סעיף "תקופת ההסכם" שנכלל בהסכמי הסחר של החברה; והקביעות הנוגעות למדיניות החברה ביחס לייבוא מקביל.

לעניין רף ההוכחה והראיות הדרושים להטלת עיצום כספי, בית המשפט העליון חזר והבהיר כי עיצום כספי לפי חוק התחרות הוא כלי אכיפה מינהלי, ולא סנקציה פלילית, ולכן לא נדרש רף הוכחה של "מעבר לספק סביר". לצד זאת, הודגש כי אמת המידה הראייתית משתנה בהתאם לנסיבות המקרה, וכי על הרשות לבסס את החלטתה על תשתית ראייתית מינהלית מספקת.

סידני, אוסטרליה
50 Carrington St, NWS 2000
T. +61-2-90606206

באר שבע
גב ים, רחוב האנרגיה 77
ט. 03-6071450
פ. 08-6155780

תל אביב
מגדל אלקטרה, יגאל אלון 98
ט. 03-6078607
פ. 03-6078666

ירושלים
ישעיהו ליבוביץ 30, בניין 2
ט. 02-5607607
פ. 02-5639948

עוד הודגש כי בהקשר של ניצול מעמד מונופוליסטי לרעה, אין צורך להוכיח פגיעה קונקרטיה בפועל בתחרות. די להראות אפשרות סבירה לפגיעה ממשית בתחרות. כלומר, די בכך שהפרקטיקה עלולה להרתיע לקוחות, לצמצם את חופש הבחירה שלהם או להקשות על מתחרים להתחרות, גם אם לא הוכח שנזק כזה כבר התממש בפועל.

בהמשך לכך, אחת הקביעות המרכזיות שאושרו בפסק הדין נגעה לסעיף שנכלל בלמעלה מאלף הסכמי סחר של החברה, ולפיו אם לקוח חדל לרכוש את מוצרי החברה, או צמצם את רכישותיו באופן משמעותי ביחס לשנים קודמות, החברה רשאית לבטל את ההסכם באופן מיידי וללא התראה. בית המשפט קבע שמדובר בסעיף בעייתי, משום שהוא עלול להרתיע לקוחות מהסטת רכישות למתחרים, גם אם אין בו איסור מפורש לעשות כן.

בית המשפט עמד גם על היבטים מעשיים שהמחישו את הקושי שבסעיף. כך, נטען כי הסעיף לא הבחין בין מוצרי "קוקה קולה" לבין מוצרים אחרים שהחברה משווקת, ולכן גם לקוח שביקש להמשיך לרכוש את מוצרי הדגל של החברה, אך להסיט רכישה של מוצרים אחרים למתחרה, עלול היה להסתכן באובדן ההסכם וההנחות. מבחינת בית המשפט, הבעיה לא הייתה רק בנוסח ההסכמי, אלא גם במסר המסחרי שהסעיף שידר ובפוטנציאל שלו להקשות על לקוחות לעבוד עם מתחרים.

בהתאם, בית המשפט אישר את הקביעה כי סעיף "תקופת ההסכם" הפר את האיסור על ניצול מעמד מונופוליסטי לרעה, וכן הפר הוראות פרטניות שחלו על החברה, לרבות הוראות לבעל מונופולין, תנאי המיזוג והצו המוסכם.

מנגד, בסוגיית הייבוא המקביל קיבל בית המשפט העליון את ערעור החברה. ברקע זה עמדה טענת הממונה כי החברה אימצה נוהל שלפיו כאשר נמצא אצל לקוח מוצר ייבוא מקביל, ניתן היה לחסום את אספקת המוצרים באותה קטגוריה, ובמקביל להודיע ללקוח כי מדובר במוצרים "בלתי חוקיים", עד להוצאתם מהנקודה. לפי קביעת הממונה ובית הדין, היה בכך מסר מרתיע כלפי לקוחות שביקשו לעסוק בייבוא מקביל.

ואולם, העליון קבע כי בתקופה הרלוונטית לא הוכח קיומו של ייבוא מקביל חוקי בפועל, ולכן לא הונחה תשתית מספקת למסקנה שהחברה העבירה מסר כללי פסול נגד ייבוא מקביל חוקי. בהתאם, בוטלו הקביעות נגד החברה בפרק זה, וכן בוטל רכיב העיצום הכספי שיוחס לו.

טידני, אוסטרליה
50 Carrington St, NWS 2000
T. +61-2-90606206

באר שבע
גב ים, רחוב האנגריה 77
ט. 03-6071450
פ. 08-6155780

תל אביב
מגדל אלקטרה, יגאל אלון 98
ט. 03-6078607
פ. 03-6078666

ירושלים
ישעיהו ליבוביץ 30, בניין 2
ט. 02-5607607
פ. 02-5639948

בית המשפט הוסיף כי ייתכן שגם נוהל המכוון פורמלית נגד ייבוא מקביל בלתי חוקי עלול בפועל להרתיע גם מפני ייבוא מקביל חוקי, אך שאלה זו לא הוכרעה במקרה זה.

לצד זאת, חשוב לציין כי בעת ביצוע המעשים, לא היה בתוקף פרק ד'2 לחוק התחרות, אשר כולל הוראות ואיסורים המתייחסים ספציפית למעשים העלולים לפגוע ביבוא מקביל או אישי, ומכאן שההשלכה של עמדת בית המשפט בעניין זה מצומצמת.

בשורה התחתונה, בית המשפט העליון הותיר על כן את עיקר הקביעות נגד החברה, ובפרט את הקביעות בעניין סעיף "תקופת ההסכם". לצד זאת, בית המשפט חידד כי עיצום כספי לפי חוק התחרות הוא כלי אכיפה מינהלי, ולא פלילי, וכי לצורך הטלתו אין צורך להוכיח פגיעה קונקרטית בפועל בתחרות, אלא די בהוכחת אפשרות סבירה לפגיעה ממשית בתחרות. מנגד, בית המשפט קיבל את ערעור החברה ביחס לייבוא המקביל, והורה לבטל את רכיב העיצום שיוחס לו. כתוצאה מכך, העיצום הכולל הופחת מכ-39 מיליון ש"ח לכ-30 מיליון ש"ח.

מבחינה מעשית, פסק הדין מחדד כי בעלי כוח שוק משמעותי, ובוודאי מונופולים מוכרזים, צריכים לבחון בזהירות רבה הסכמי סחר, מנגנוני הנחות, יעדי רכישה ותניות סיום התקשרות. גם כאשר אין בלעדיות מפורשת או הוראה ישירה האוסרת רכישה ממתחרים, עצם יצירת מנגנון שעלול להרתיע לקוחות מלעבוד עם ספקים אחרים עשויה להיחשב בעייתית.

כתמיד, מחלקת תחרות במשרד אגמון עם טולצ'ינסקי תשמח לעמוד לרשותכם לייעוץ וסיוע.

המידע האמור לעיל הינו מידע כללי ותמציתי בלבד, הוא אינו מהווה חוות דעת או ייעוץ משפטי ויש לקבל עצה מקצועית נפרדת בטרם נקיטת פעולה משפטית או אחרת בקשר עם הנושאים אותם סקרנו.

עו"ד אליהן דוידסון
מחלקת דיני תחרות
Elirand@agmon-law.co.il

עו"ד מירב יונג, שותפה
מחלקת דיני תחרות
Meiravy@agmon-law.co.il

עו"ד מתן מרידור, שותף
ראש מחלקת דיני תחרות
Meridor@agmon-law.co.il

טידני, אוסטרליה
50 Carrington St, NWS 2000
T. +61-2-90606206

באר שבע
גב ים, רחוב האנגריה 77
ט. 03-6071450
פ. 08-6155780

תל אביב
מגדל אלקטרה, יגאל אלון 98
ט. 03-6078607
פ. 03-6078666

ירושלים
ישעיהו ליבוביץ 30, בניין 2
ט. 02-5607607
פ. 02-5639948